

Υπόθεση C-230/23

**Σύνοψη αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

13 Απριλίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:Ondernemingsrechtbank Gent Afdeling Gent (πρωτοδικείο
επιχειρηματικών διαφορών της Γάνδης, τμήμα Γάνδης, Βέλγιο)**Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:**

16 Φεβρουαρίου 2023

Ενάγουσα:

CV REPROBEL

Εναγομένη:

NV COPACO BELGIUM

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η ενάγουσα, CV REPROBEL (στο εξής: REPROBEL), ζητεί, κατ' ουσίαν, να καταδικαστεί η εναγομένη να της καταβάλει 28 614,49 ευρώ (περιλαμβανομένου ΦΠΑ) που αφορούν μη εξοφληθέντα τιμολόγια, καθώς και να της καταβάλει αποζημίωση ύψους 2 861,44 ευρώ, πλέον τόκων. Η εναγομένη, NV COPACO BELGIUM (στο εξής: COPACO), ζητεί να απορριφθεί η αγωγή ως αβάσιμη.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως

Η παρούσα αίτηση δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ αφορά το εάν οργανισμός στον οποίο το κράτος έχει αναθέσει την είσπραξη και την κατανομή της δίκαιης αποζημιώσεως κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 και ασκεί εποπτεία επ' αυτού, συνιστά οργανισμό έναντι του οποίου ιδιώτης δύναται να επικαλεστεί, προς υπεράσπισή του, ότι εθνικός κανόνας που προβάλλει ο εν λόγω οργανισμός έναντι του ιδιώτη δεν συνάδει με

το δίκαιο της Ένωσης, εάν η συγκεκριμένη διάταξη της οδηγίας έχει άμεσο αποτέλεσμα και εάν εθνικό δικαστήριο οφείλει να αφήσει ανεφάρμοστο εθνικό κανόνα δικαίου που δεν συμβιβάζεται με τη διάταξη αυτή.

Προδικαστικά ερωτήματα

Συνιστά οργανισμός όπως η REPROBEL, στο μέτρο που το κράτος του έχει αναθέσει με βασιλική διαταγή την είσπραξη και κατανομή της δίκαιης αποζημιώσεως που εκείνο καθορίζει κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 και ασκεί εποπτεία επ' αυτού, οργανισμό έναντι του οποίου ιδιώτης δύναται να επικαλεστεί, προς υπεράσπισή του, ότι εθνικός κανόνας που προβάλλει ο εν λόγω οργανισμός έναντι του ιδιώτη δεν συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης;

Έχει σημασία για την απάντηση στο ερώτημα αυτό το γεγονός ότι η εποπτεία που ασκεί το κράτος επί του οργανισμού καλύπτει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- ο Την υποχρέωση του οργανισμού να διαβιβάζει πάντοτε στον αρμόδιο υπουργό αντίγραφα των αιτήσεών του για παροχή πληροφοριών στους υπόχρεους αμοιβής τα οποία είναι αναγκαία τόσο για την είσπραξη όσο και για την κατανομή της αμοιβής για τη φωτοαναπαραγωγή, με αποτέλεσμα ο υπουργός να παραμένει ενήμερος όσον αφορά τον τρόπο κατά τον οποίο ο οργανισμός ασκεί το δικαίωμά του εποπτείας και μπορεί να κρίνει εάν είναι σκόπιμο να καθορίσει, με υπουργική απόφαση, το περιεχόμενο, τον αριθμό και τη συχνότητα των αιτήσεων παροχής πληροφοριών κατά τρόπον, ώστε να εμποδίζονται όσο το δυνατόν λιγότερο οι δραστηριότητες των προσώπων προς τα οποία απευθύνονται οι εν λόγω αιτήσεις·
- ο Την υποχρέωση του οργανισμού να ζητεί από τον εκπρόσωπο του υπουργού να απευθύνει αίτηση παροχής πληροφοριών αναγκαίων για την είσπραξη της αναλογικής αμοιβής για τη φωτοαναπαραγωγή στους υπόχρεους αμοιβής, στους εμπόρους χονδρικής ή λιανικής πωλήσεως, σε επιχειρήσεις χρηματοδοτικής μισθώσεως ή σε επιχειρήσεις συντηρήσεως εξοπλισμού, όταν ο υπόχρεος αμοιβής δεν έχει μετάσχει στην είσπραξη, ενώ ο οργανισμός υποχρεούται επίσης να διαβιβάζει αντίγραφο της αιτήσεως στον αρμόδιο υπουργό, προκειμένου αυτός να μπορεί να καθορίζει το περιεχόμενο, τον αριθμό και τη συχνότητα των αιτήσεων παροχής πληροφοριών κατά τρόπον, ώστε να εμποδίζονται όσο το δυνατόν λιγότερο οι δραστηριότητες των προσώπων προς τα οποία απευθύνονται οι εν λόγω αιτήσεις·
- ο Την υποχρέωση του οργανισμού να υποβάλει προς έγκριση στον αρμόδιο υπουργό τους κανόνες για την κατανομή της αμοιβής για τη φωτοαναπαραγωγή, καθώς και κάθε τροποποίηση που επιφέρει στους κανόνες αυτούς·

- ο Την υποχρέωση του οργανισμού να υποβάλει προς έγκριση στον αρμόδιο υπουργό το έντυπο της δηλώσεως που καταρτίζει, το οποίο δεν δύναται να εκδοθεί χωρίς την έγκρισή του;

Έχει σημασία για την απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα το γεγονός ότι ο οργανισμός διαθέτει τις ακόλουθες εξουσίες:

- ο Την εξουσία να ζητεί όλες τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την είσπραξη της αμοιβής για τη φωτοαναπαραγωγή από όλα τα πρόσωπα, τους υπόχρεους αμοιβής, εισφορών, τους εμπόρους χονδρικής ή λιανικής πωλήσεως, τις επιχειρήσεις χρηματοδοτικής μισθώσεως ή τις επιχειρήσεις συντηρήσεως εξοπλισμού. Στο πλαίσιο αυτό, κάθε αίτηση πρέπει να συνοδεύεται πάντοτε από επισήμανση των ποινικών κυρώσεων που επιβάλλονται σε περίπτωση μη τηρήσεως της ταχθείσας προθεσμίας ή παροχής ελλιπών ή ανακριβών πληροφοριών·
- ο Την εξουσία να απαιτεί από κάθε υπόχρεο αμοιβής να παράσχει όλες τις πληροφορίες σχετικά με τα αναπαραγόμενα έργα που είναι αναγκαίες για την κατανομή της αμοιβής για τη φωτοαναπαραγωγή·
- ο Την εξουσία λήψεως όλων των αναγκαίων πληροφοριών για την εκτέλεση των καθηκόντων του από τη διοίκηση τελωνείων και ειδικών φόρων καταναλώσεως, τη διοικητική αρχή που είναι αρμόδια για τον ΦΠΑ και την περιφερειακή υπηρεσία κοινωνικής ασφαλίσεως;

Έχει το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 άμεσο αποτέλεσμα;

Οφείλει εθνικό δικαστήριο, κατόπιν αιτήματος ιδιώτη, να μην εφαρμόσει εθνικό κανόνα, εάν αυτός ο επιβαλλόμενος από το κράτος κανόνας δεν συμβιβάζεται με το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29, ιδίως διότι ο ασυμβίβαστος με το εν λόγω άρθρο κανόνας υποχρεώνει τον ιδιώτη να καταβάλει τέλη;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', και αιτιολογική σκέψη 52 της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (στο εξής: οδηγία 2001/29)

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Βασιλικό διάταγμα της 30ής Οκτωβρίου 1997, σχετικά με την αμοιβή των δημιουργών και των εκδοτών για την αναπαραγωγή έργων ενσωματωμένων σε έντυπο ή σε παρόμοιο υλικό φορέα για ιδιωτικούς ή διδακτικούς σκοπούς (στο εξής: βασιλικό διάταγμα)

Νόμος της 22ας Δεκεμβρίου 2017 για την τροποποίηση ορισμένων διατάξεων του βιβλίου XI του κώδικα οικονομικού δικαίου

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της κύριας δίκης

- 1 Η REPROBEL ζητεί, κατ' ουσίαν, να καταδικαστεί η COPACO να της καταβάλει 28 614,49 ευρώ που αφορούν μη εξοφληθέντα τιμολόγια, καθώς και να της καταβάλει αποζημίωση ύψους 2 861,44 ευρώ, πλέον τόκων. Η COPACO ζητεί να απορριφθεί η αγωγή ως αβάσιμη.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 2 Η COPACO προβάλλει ότι οι διατάξεις του βασιλικού διατάγματος της 30ής Οκτωβρίου 1997, οι οποίες προβλέπουν αμοιβή δύο ειδών για την αναπαραγωγή έργων ενσωματωμένων σε έντυπο ή σε παρόμοιο υλικό φορέα για ιδιωτικούς ή διδακτικούς σκοπούς –κατ' αποκοπήν αμοιβή και αναλογική αμοιβή– δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29, το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη που εντάσσουν το δικαίωμα αναπαραγωγής στην έννομη τάξη τους να προβλέπουν εξαιρέσεις από αυτό.
- 3 Κατόπιν της απόφασης της 12ης Νοεμβρίου 2015, Hewlett-Packard Belgium, C-572/13, με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 αποκλείει το καθεστώς που θέσπισε το Βέλγιο όσον αφορά τη φωτοαναπαραγωγή, το οποίο προέβλεπε την είσπραξη κατ' αποκοπήν αμοιβών, η COPACO ανέστειλε την πληρωμή των τιμολογίων της από τον Νοέμβριο του 2015 έως τον Ιανουάριο του 2017 και πέραν αυτού. Τον Μάρτιο του 2017 τέθηκε σε ισχύ το νέο βελγικό καθεστώς για τη φωτοαναπαραγωγή. Επομένως, τα μη εξοφληθέντα τιμολόγια είναι προγενέστερα της ενάρξεως ισχύος του νέου καθεστώτος.
- 4 Κατά την COPACO, το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2001/29 έχει άμεσο αποτέλεσμα.

Η REPROBEL αμφισβητεί τον ανεπιφύλακτο, σαφή και ακριβή χαρακτήρα του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας, καθόσον τα κράτη μέλη διατηρούν τη διακριτική ευχέρεια να προβλέπουν περιορισμούς ή όχι και να εξειδικεύουν τον δίκαιο χαρακτήρα της αποζημίωσης. Η COPACO αντιτείνει ότι οι συγκεκριμένες περιστάσεις της διατάξεως αυτής, καθώς και η απαίτηση να

είναι η διάταξη ανεπιφύλακτη, σαφής και ακριβής, έχουν συνδιαμορφωθεί υπό το πρίσμα των ερμηνειών του Δικαστηρίου τις οποίες έχει προκαλέσει ήδη η εν λόγω διάταξη.

- 5 Επιπλέον, η REPROBEL εκτιμά ότι δεν συνιστά δημόσιο οργανισμό για διάφορους λόγους. Η COPACO υποστηρίζει την αντίθετη άποψη.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 6 Το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι διατάξεις μιας οδηγίας παράγουν, καταρχήν, άμεσο αποτέλεσμα επί του δικαίου του κράτους μέλους μόνο μετά τη μεταφορά της στο εθνικό δίκαιο.

Με απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 2004, το Δικαστήριο επέβαλε κυρώσεις στο βελγικό κράτος λόγω εκπρόθεσμης μεταφοράς της οδηγίας 2001/29, η οποία έπρεπε να μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη το αργότερο έως τις 22-Δεκεμβρίου 2002 (απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 2004, C-143/04, Επιτροπή κατά Βελγίου).

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον η οδηγία δεν έχει μεταφερθεί εμπροθέσμως στο βελγικό δίκαιο και δεν είναι δυνατή μια ερμηνεία σύμφωνη με την οδηγία, οι εθνικές διατάξεις πρέπει να υποχωρούν έναντι των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που περιέχονται σε οδηγία και οι διατάξεις της οδηγίας πρέπει να εφαρμόζονται ως ρυθμίσεις της βελγικής έννομης τάξεως. Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω σημεία 4 και 5, οι απόψεις των διαδίκων δίστανται ως προς τη συνδρομή των σχετικών προϋποθέσεων.

- 7 Κατά το αιτούν δικαστήριο, το αν η REPROBEL συνιστά δημόσιο οργανισμό είναι κρίσιμο για να διαπιστωθεί εάν υφίσταται οριζόντια διαφορά (μεταξύ ιδιωτών) ή κάθετη διαφορά (μεταξύ ιδιώτη και του Δημοσίου ή των οργάνων του). Στην τελευταία περίπτωση, χωρεί, ενδεχομένως, απευθείας επίκληση των διατάξεων μιας οδηγίας. Η ακριβής ερμηνεία της έννοιας του «δημόσιου οργανισμού» οδηγεί περαιτέρω σε αμφιλεγόμενες θέσεις οι οποίες δεν συμβάλλουν στην ασφάλεια δικαίου και η διευκρίνιση του ζητήματος εάν η REPROBEL πρέπει να θεωρηθεί ως δημόσιος οργανισμός κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης αποκλείστικώς στο Δικαστήριο.
- 8 Σε περίπτωση που η υπό κρίση υπόθεση αφορά κάθετη διαφορά, ιδιώτης μπορεί να επικαλεστεί απευθείας τις διατάξεις της οδηγίας έναντι του Δημοσίου ή των οργάνων του, εφόσον αυτές είναι διατυπωμένες κατά τρόπο ανεπιφύλακτο, σαφή και αρκούντως ακριβή. Οι διάδικοι διαφωνούν ως προς το αν τούτο ισχύει εν προκειμένω.
- 9 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η απαίτηση περί ανεπιφύλακτης, σαφούς και αρκούντως ακριβούς διατυπώσεως πληρούται, εάν τα κράτη μέλη υποχρεούνται να υιοθετήσουν συγκεκριμένη συμπεριφορά και/ή τους επιβάλλεται σαφής και ακριβής υποχρέωση επίτευξης αποτελέσματος.

Η διαπίστωση ότι στα κράτη μέλη παρέχεται δυνατότητα επιλογής δεν είναι προφανώς ασυμβίβαστη με την προϋπόθεση ότι η διάταξη της οδηγίας πρέπει να είναι ανεπιφύλακτη και αρκούντως ακριβής (αποφάσεις της 12ης Φεβρουαρίου 2009, C-138/07, Cobelfret, και της 17ης Μαρτίου 2022, C-232/20, Daimler).

- 10 Ανάγκη ερμηνείας μπορεί να προκύπτει όχι μόνον από τον ανακριβή ή ασαφή χαρακτήρα μιας διατάξεως οδηγίας, αλλά και από το γεγονός ότι επιβάλλεται ερμηνεία στη συγκεκριμένη περίπτωση, χωρίς να τίθεται εν αμφιβόλω ο σαφής, ακριβής ή ανεπιφύλακτος χαρακτήρας της ίδιας της διατάξεως.

Τέτοια ερμηνεία απόκειται αποκλειστικώς στο Δικαστήριο και όχι στο εθνικό δικαστήριο.

- 11 Στο επίκεντρο της υποθέσεως βρίσκεται η ερμηνεία της έννοιας της «δίκαιης αποζημιώσεως» την οποία το Δικαστήριο εξέτασε στο παρελθόν σε διάφορες αποφάσεις, εκδοθείσες κατόπιν αιτήσεων προδικαστικών αποφάσεων που αφορούσαν λεπτομερέστερη ερμηνεία της έννοιας αυτής, χωρίς ωστόσο να διαπιστώνει ότι πρόκειται για διάταξη διατυπωμένη κατά τρόπο ανακριβή ή ασαφή.